

שלך, א. כורם

פרשנות אישית, נשית ומקומית
לשירי לאונרד כהן

למה בכלל צריך עוד תרגום לעברית של לאונרד כהן? למה עכשיו?
ולמה אני?

אז לא. לא צריך עוד תרגום ללאונרד כהן, אבל אני הייתי צריכה. ההתחקות אחר כותב שלא נרתע מעיסוק בדת, פוליטיקה, אלוהים, הצלחה, כישלון, אהבה וסקס - לפעמים כולם באותו שיר - העבירה אותי טרנספורמציה לא קטנה: מה שלא הצלחתי ללחוץ לבד, הצלחתי לצעוק בחסותו. כל מה שלא העזתי לעסוק בו לפני כן, הפך לנקודת משיכה מרכזית בבחירת השירים שייכנסו בסופו של דבר לפרויקט.

ה"למה עכשיו" אולי ברור מעט יותר: בעיקר בגלל שירים כמו "Democracy" או "Everybody Knows" שנדמה כאילו נכתבו אתמול, תוך כדי צפייה במהדורת החדשות. הייאוש לא נוח ובטח שלא חדש, אבל גם הוא זקוק לפסקול ועדיף מקומי. כך הפך קוטף הכותנה השחור לאחמד שמערבב את הטיח וכיכר טיאנגמן לשדרות רוטשילד, ול"מי בלהב" הצטרף "ונתנה תוקף", הפיוט המקורי ליום הכיפורים, אותו אחד שהיווה השראה לכתיבת השיר מלכתחילה.

למה אני? כאישה, ככותבת וכמי שחונכה על ברכי הפזמונאים הגדולים - כהן, ווייטס, דילן - אני יכולה להעיד שההאזנה להם היא תמיד מבחוח פנימה, ניסיון לתפוס במלואה את החוויה של גיבור

הסיפור, שהוא כמעט תמיד גבר. כותבות צעירות שמעוניינות להיתלות באילנות הגבוהים ביותר של המאה הקודמת, כמו למעשה כל מאזינה באשר היא, תאלצנה להמיר חלק גדול מהשירים, לתרגם אותם בינן לבין עצמן. לספר שוב את הסיפור, כך שגם להן יהיה בו חלק הפעם.

סדר העדיפויות בהתמודדות עם האתגרים הרבים התבהר והלך ככל שהתקדמה העבודה: בראש ובראשונה - האווירה, הכוונה והתחושה הכללית של השיר. אחריו - המוזיקליות של התרגום, החריזה והמצלול. ולבסוף - האוטנטיות הפנימית של הטקסט כשהוא מושר על ידי אישה, וישראלית.

חלק מהשירים התמסרו ללא קושי, חלקם בחריקת שיניים. כמה מהשירים קיבלו תלבושת זהה כמעט לזו המקורית; באחרים לקחתי לעצמי את הרשות לצאת לטיול קטן, מעט רחוק יותר מהבית, בתקווה ובאמונה שאיני מחללת את קודש השיר או את זכר המת.

רבים לפני תרגמו לעברית את שיריו של לאונרד כהן. אומר זאת בזהירות: אף אחד מהם לא היה מעריץ גדול ממני.

שלכם,

א. כורם

בסוף אתה תחזור אליי

Hey, That's No Way to Say Goodbye (1967)

אהבנו כל הבוקר, גופך חם וקרוב
בתוך המערבולת של שיער חום וזהוב
וכן, אני יודעת שאנחנו לא המצאנו
היו רבים שאהבו כך לפנינו
לא שלא ניסינו, כנראה יותר מדי
הצער בעיניך,
היי, בסוף אתה תחזור אליי

אני עדיין לבדי, לא, אין אחר בינתיים
גם אם נתרחק, כמו קו החוף וקו המים
אהבתי תלך איתך, שלך תלך איתי,
כל מה שקושר אותנו, אין איך להתיר
נשכח כל מה שאמיתי וכל מה שאולי
הצער בעיניך,
היי, בסוף אתה תחזור אליי

אהבנו כל הבוקר, גופך חם וקרוב
בתוך המערבולת של שיער חום וזהוב
וכן, אני יודעת שאנחנו לא המצאנו
היו רבים שאהבו כך לפנינו
נשכח כל מה שאמיתי וכל מה שאולי
הצער בעיניך,
היי, בסוף אתה תחזור אליי

עוד לא מצאו תרופה

Ain't No Cure for Love (1988)

אהבתי אותך כל הזמן
ולא הפסקתי לאהוב
כל הכוחות, ההבטחות,
התחלנו רע, נגמר לא טוב
הפצע מכוער, אבל המחלה יפה,
עוד לא מצאו, עוד לא מצאו,
עוד לא מצאו תרופה

כואב לי בלעדיך מתחת לבגדים
אני זקוקה לך כל רגע
עירום ועל ידי
אתה הסם שלי
תן לי רק עוד שאיפה
עוד לא מצאו, עוד לא מצאו
עוד לא מצאו תרופה

עוד לא מצאו תרופה
עוד לא מצאו תרופה
מדענים שלחו לוויין ועוד לוויין
ובספרים אין שום סימן
רופאים עובדים על זה מזמן
אבל עכשיו כששנינו כאן
לא, אין תרופה, אין תרופה
אין שום דבר טהור כל כך ואין תרופה

רואה אותך באוטובוס,
אני רואה אותך עובר
נושם בשקט לידי, נרדם ומתעורר
היד שלך והכתף ורגל יחפה
קוראת לך קוראת לך, אני כבר עייפה
עוד לא מצאו, עוד לא מצאו,
עוד לא מצאו תרופה

הלכתי כל הלילה בלי כיוון, בלי מטרה
כשקול מתוק עצר אותי והשכינה דיברה:
האל הטוב יסלח לך שאהבת יותר מדי
כתבו כבר לפניך, הם כתבו את זה בדם
המלאכים מלמעלה שרו בקולות קטיפה
עוד לא מצאו, עוד לא מצאו תרופה

מלון צ'לסי
Chelsea Hotel No. 2 (1967)

רק עוד בוקר נשכח במלון מלוכלך
ונשאר רק לגמור ולזוז
אמרת, תראי איך אנחנו נראים
לא יפים, אבל יש לנו מוזיקה

לא היית ראשון וגם לא אחרון
ציפורים נודדות, אתה עוד אחת
אבל לא שכחתי אותך,
שם בחדר שלך,
זה הכל, אני לא חושבת עליך כמעט

עוד זוכרת אותך שם בחדר שלך
שנינו על המיטה הסתורה
ירדת לי ורעדתי כולי
המונית שלמטה צפרה

זה כל מה שהיה, שם באור הכחלחל,
רצינו כסף וגוף חם, קרוב
זו הייתה אהבה, עד כמה שתוכל
משוררת בגרוש לאהוב

ברחת בסוף, עוד אחד שבורח,
איך סובבת פתאום את הגב
ברחת משם, לא שמעתי אף פעם
בואי, אל תבואי, בואי, אל תבואי
וכל הדיבור מסביב

עוד זוכרת אותך, עירומה למולך
איך ראו לי כל סדק קטן
לא הייתי יפה בסטנדרטים שלך,
אבל בכל זאת היית מוכן

דמוקרטיה
Democracy (1992)

זה יבוא בסערה עצורה
מאותם הלילות בשדרה
מין תחושה מציאותית
שכל זה לא אמיתי
שזה כאן, אבל זה לא באמת קרה
מכלובים לבני אדם במחסום של הצבא
מילדה שלא חוזרת ממצעד הגאווה
הדמוקרטיה מגיעה,
היא ממש קרובה

זה יתחיל מהסדק בקיר
במבול שישטוף את העיר
חשבון הנפש שיבוא
מהפסגה של הר נבו
שקראתי עליו פעם איזה שיר
מהאם המתייפחת מהאב המתפלל
בן שלא יחזור הביתה
ועל מה לעזאזל
הדמוקרטיה מגיעה גם לישראל

מהזעם הגואה של אנשים
מכל המקומות הלא קדושים
מהדיבור המלוכלך
שנשפך בכל מטבח
על חלשים וחזקים על חלשים
מכל בארות הצער
שם נשים לוחשות לאל
תן קצת חסד לכל מי שעדיין מייחל
הדמוקרטיה מגיעה גם לישראל

אי שם, לב ים, מעמק הבכא
אל חופי שנאה, מפרצי קנאה,
אל החשיכה,
אי שם, לב ים, אדם מדם

זה יבוא, לא תהיה עוד ברירה,
יהיה טוב, ולפני זה נורא
המבול יבוא לכאן
אבל עוד אין לכם מתקן
כי הפעם אין פה נח או סירה
זו העיר שנשברה לה
לא יבוא לה שום גואל
ובמקום פעמונים
שומעים רק כסף מצלצל
הדמוקרטיה מגיעה גם לישראל

אנחנו תיכף ניפגש, תראה שכן
כשכל המחיצות יפלו להן
ואז נאהב כל כך חזק,
שהנהר עצמו יצחק
וההרים והגבעות יאמרו אמן
יבוא כמו שיטפון גדול, צופר בערפל
אמיתי, בראשיתי,
נהר אכזר ומשתולל
הדמוקרטיה מגיעה גם לישראל

אין רגשנית גדולה כמוני בעולם
אוהבת ארץ שאוכלת את כולם
אבל לא נשאר בי קרב
לשיר שיר לשלום עכשיו
אני שוב אלך לישון היום מוקדם
ועקשנית כמו שקית אשפה שזמן לא יאכל
עקשנית כמו שיכור זקן, רוטן ומקלל
כמו צמח בר מתחת לרגלי המון צוהל
אני נשאר כאן עדיין ואני לא אתנצל
הדמוקרטיה מגיעה גם לישראל

ככה זה עובד
Everybody Knows (1988)

ככה זה עובד, כל אחד יודע
המשחק מכור, זה רק עוד סיבוב
המלחמה תבוא וגם אחריה
הטובים יפסידו שוב ושוב
ככה זה עובד פה בקרקס
העני נשאר עני, העשיר פטור ממס
אתה מתמודד, ככה זה עובד

ככה זה קורה, הספינה שוקעת
ככה זה עובד, הקברניט נרצח
ככה זה פשוט, איך שהמסיכה נקרעת
בכיכר, בכמה יריות אקדח
ככה זה עולה וזה אף פעם לא נגמר
תמיד אתה רוצה מה שיותר מדי יקר
אתה לא לומד שככה זה עובד

ככה זה עובד, הדבר הזה בינינו
ככה זה עובד, גבר ואישה
ככה זה עובד, אתה היית נאמן לי
חוץ מאיזה לילה, שניים או שלושה
ככה זה עובד, אחרי ההופעות
תמיד היו כמה נשים שרצית רק לראות
בלי הבגדים, ככה הם יורדים

ככה זה עובד, ככה זה עובד
אחד עולה, שני יורד, ככה זה עובד
ככה זה עובד, ככה זה עובד
העיקר לא לפחד, ככה זה עובד

ככה זה עובד, צריך לחיות את הרגע
ככה זה עובד, דאגות עושות קמטים
ככה זה עובד, אתה תחיה לנצח
אחרי שורה קטנה בשירותים
ככה זה עובד, הדיל מסריח
זה עדיין אחמד מערבב את הטיח
עליו אתה עומד, ככה זה עובד

ככה זה עובד, המחלה תבוא ממילא
ככה זה נגמר, בכניעה רכה
ככה זה עובר, החיים האלה
אש צולבת או רק קול דממה דקה
ככה זה עובד, זו השיטה
יהיה מכשיר קטן על כל מיטה
כזה מין שמודד, כמה זה עובד

ככה זה עובד, עכשיו כבר הסתבכנו
השמועות ברקע לוחשות
מקול ישראל בירושלים
זהו סוף החדשות
ככה זה נשבר, כל פעם קצת
רק עוד מבט אחד בלב הזה המקומט
לפני שניפרד, ככה זה עובד

טנגו סוף האהבה
Dance Me to the End of Love (1984)

לחיי היופי, עם כינור אחד בווער
דרך כל הפחד, עד שלא אפחד יותר
אין לי לא עלה של זית, לא טיפת תקווה
טנגו סוף האהבה, טנגו סוף האהבה

תן רק לי לראות אותך כשאיש לא מסתכל
תן לי להרגיש אותך כמו פעם בבבל
נעבור כל גבול לאט, אני כבר די קרובה
טנגו סוף האהבה, טנגו סוף האהבה

קח אותי אליך, הילדים כבר ישנים
נשיקות היין ודמעות כל השנים
ונרקוד בחושך, כל האור מזמן כבה
טנגו סוף האהבה, טנגו סוף האהבה

רק עוד כמה צעדים אל תוך הלא מוכר
כל האתמולים שישרפו פה עד מחר
שנינו מרחפים עכשיו מעל הרחבה
טנגו סוף האהבה, טנגו סוף האהבה

מי בלהב
Who by Fire (1974)

ומי בלהב, מי במים
מי באש גדולה, מי באפלה
מי ביד שופט ומי ביד תליין
מי יחל, מי יכלה בתשרי,
מי בשבט מלכותי
ומי, מי זה קורא אִיכָה?

מי בהזיה, מי בחדרה לבד
מי בחיק אהוב ליבה, מי בחפץ חד,
מי בעול כבד, מי בנשיקה
מי באבק שריפה, מי בדמעה שקופה
ומי, מי זה קורא איכה?

ומי על קידוש השם, מי שאינו אשם
מי על השנאה, מי מול המראה
מי ביד אחיו, מי בידו שלו,
מי שֶׁה לעולה, מי במלמול תפילה
ומי, מי זה קורא איכה?

מי ינוח, מי ינוע
מי ברעבו ומי בצמאוננו
מי ביסוריו, מי בסוף סופיו,
מי כהרף, מי כטרף
ומי, מי זה קורא איכה?

מתוך: "ונתנה תוקף", פיוט ליום הכיפורים
מילים: רבי אמנון ממגנצא
לחן: יאיר רוזנבלום

וּנְתַנָּה תּוֹקֵף קְדֻשַׁת הַיּוֹם
כִּי הוּא נוֹכָא וְאִיּוֹם
וּבּוֹ תִּנְשָׂא מַלְכוּתְךָ
וַיִּכּוֹן בְּחֶסֶד כְּסָאֵךְ
וְתִשָּׁב עֲלָיו בְּאַמַּת

אַמַּת כִּי אַתָּה הוּא דִּיּוֹן
וּמוֹכִיחַ וַיּוֹדַע וְעַד
וְכוֹתֵב וְחוֹתֵם וְסוֹפֵר וּמוֹנֵה
וְתִזְכֹּר כָּל הַנְּשִׁכּוֹת
וְתִפְתַּח אֶת סֵפֶר הַזְּכוּרוֹת
וּמֵאֲלֵיו יִקְרָא
וְחוֹתֵם יָד כָּל אֲדָם בּוֹ

וּבְשׁוֹפֵר גָּדוֹל יִתְקַע
וְקוֹל דְּמָמָה דְּקָה יִשְׁמַע
וּמִלְאָכִים יִחְפְּזוּן,
וְחֵיל וְרַעְדָּה יֵאֲחֲזוּן
וַיֵּאמְרוּ הִנֵּה יוֹם הַדִּין
לְפָקֵד עַל צָבָא מְרוֹם בְּדִין
כִּי לֹא יִזְכּוּ בְּעֵינֶיךָ בְּדִין

וְכָל צְאֵי עוֹלָם יַעֲבְרוּן
לְפָנֶיךָ כְּבָנֵי מְרוֹן
כְּבִקְרַת רוּעָה עֹדְרוֹ
מֵעֵבִיר צֵאנוּ תַּחַת שְׁבָטוֹ
כֵּן תַּעֲבִיר וְתִסְפֹּר וְתִמְנֶה
וְתִפְקֹד נְפֹשׁ כָּל חַי וְתַחַתְךָ
קִצְבָה לְכָל בְּרִיּוֹתְךָ
וְתַכְתֵּב אֶת גְּזֵר דִּינָם

בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה יִכְתְּבוּן,
וּבְיוֹם צוֹם כְּפוּר יִחְתַּמוּן
כְּמָה יַעֲבְרוּן וְכְמָה יִבְרָאוּן
מִי יִחְיֶה וּמִי יָמוּת
מִי בְּקִצּוֹ וּמִי לֹא בְּקִצּוֹ
מִי בְּמִים וּמִי בְּאֵשׁ
מִי בְּחֶרֶב וּמִי בְּחַיָּה,
מִי בְּרַעַשׁ וּמִי בְּמַגְפָּה
מִי יְנוּחַ וּמִי יְנוּעַ,
מִי יִשְׁקֵט וּמִי יִטְרַף
מִי יִשְׁלֹוּ וּמִי יִתְיַסֵּר
מִי יַעֲשֶׂר וּמִי יַעֲנִי
מִי יִשְׁפֹּל וּמִי יָרוּם
וְתִשׁוּבָה וְתִפְלָה וְצַדִּיקָה
מֵעֵבִירִין אֶת רַע הַגְּזֵרָה

...אַמַּת כִּי אַתָּה יוֹצֵרָם
וְאַתָּה יוֹדַע יִצְרָם
כִּי הֵם בְּשׂוֹר נְדָם
אַדָּם יְסוּדוֹ מֵעֶפֶר
וְסוֹפוֹ לְעֶפֶר
בְּנִפְשׁוֹ יָבִיא לְחַמוֹ
מְשׁוּל כְּחֶרֶס הַנְּשִׁבָר
כְּחֻצִיר יִבֵּשׁ וְכֻצִּיץ נוֹבֵל
וְכֻצֵּל עוֹבֵר וְכֻעֲנָן כְּלָה
וְכוֹרוֹחַ נוֹשֶׁבֶת וְכֻאֲבָק פּוֹרֵחַ
וְכַחֲלוּם יַעוּף
וְאַתָּה הוּא מְלַךְ אֵל חַי וְקַיִם

סוזאן
Suzzane (1967)

סוזאן שלך לוקחת
אל ביתה על שפת הנחל
הסירות, אתה שומע
והלילה לא שוקע

והיא חצי משוגעת,
זה מה שאומרים עליה
תפוחים מעץ הדעת,
כל הדרך עד אליה

גם אם באת כדי לומר לה
שמה שהיה נגמר,
היא רק שותקת וצוחקת
התשובה כבר שם במים,
שאתה שלה עדיין

רק איתה ובלעדיה,
זה מה שאתה יודע
ואתה תלך אחריה
כי הלב הלא מושלם שלך, שלה

ועצמתי את העיניים
כשהלכת על המים
והפניתי את הלחי
השנייה ובינתיים

הספינה שלך הפליגה
מחופיי ואל חופיה
ואמרת שאין אושר כמו
זה שבין זרועותיה

ונשברתי אז לשניים,
נסגרו לי השמיים
נשכחת ונבגדת,
שקעתי כמו אבן למצולה

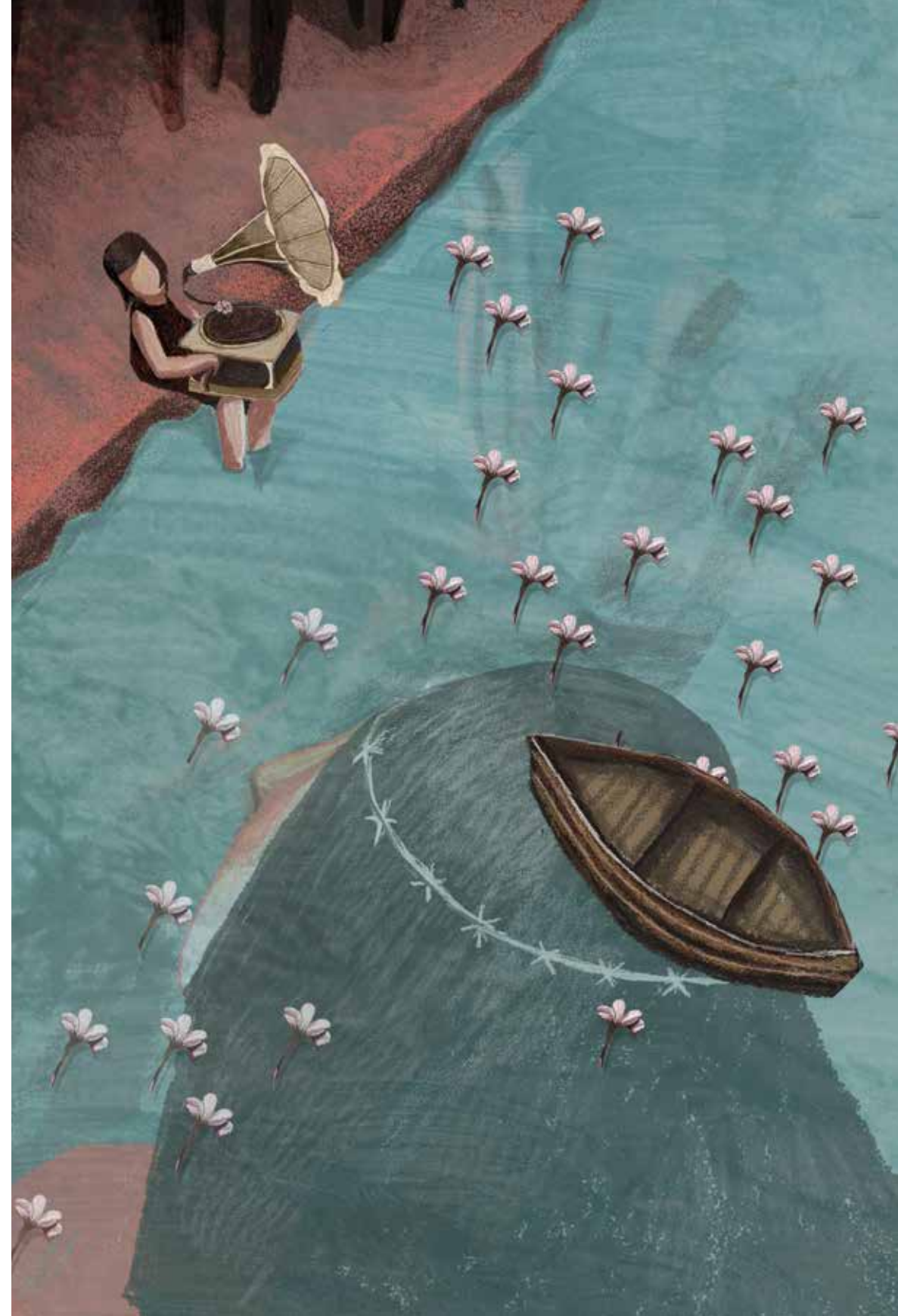
רק איתה ובלעדיה,
זה מה שאתה יודע
ואתה תלך אחריה
כי הלב הלא מושלם שלה, שלך

סוזאן שלך לוקחת
מובילה אותך לנחל
ושניכם, נוצות וזפת,
גם השמש מזדקפת

והדבש שהוא שפתיה
שם ניגר כמי הנחל
בין האשפה והפרחים
אישה שוכבת, נאנחת

יש דמעות ויש מי מלח
גיבורים באור הבוקר
מנצחים באהבה
ומי שמשלמים ביוקר
צל חולף על פני המים

רק איתה ובלעדיה,
זה מה שאתה יודע
ואתה תלך אחריה
כי הלב הלא מושלם שלך, שלה

בוא לא, אוריה
So Long, Marianne (1967)

המפתחות על השולחן,
אני לא טובה בלתקן
הם יחשבו שהשתגעתי
שלא אמרתי לך כן

וטוב, זה טוב לי לידך
וטוב זה לא כל כך נורא
אבל המלאכים שרים לי
ואני לא שרה חזרה

אז בוא לא, אוריה
היה מה שהיה
מחר אולי, נצחק,
נבכה על כל זה בוודאי

היינו צעירים מדי
ואז מתחת עץ גדול
אחזת בי כמו במזבח,
אבל אני רוצה ליפול

והשמיכה קצרה מדי,
אתה נשארתי שוב בחוץ
אמרתי בוא נפגוש גם אחרים
אמרת פה זה לא קיבוץ

אתה יפה כמו חלום
עם גוף של פסל יווני
ומגיעה לך אישה טובה
אבל זו בטח לא אני

מגדל השירים
Tower of Song (1988)

שנים חלפו, השיער לבן
וכואב לי כאן וכאן וכאן
אהבה היא הבית,
זה מה שמספרים,
אבל אני כבר שכרתי דירה
במגדל השירים

שאלתי את לאונרד,
כמה בודד זה אחד?
לאונרד צחק וענה לי מיד
בשיעול מחרחר של לילות שימורים
מאה ואחת קומות מעל
במגדל השירים

נולדתי כך, כמו שאני
נולדתי עם מתנה של קול פעמונים
עשרים ושניים מלאכים
לבנים, מאירים
קשרו אותי אל השולחן
כאן במגדל השירים

אתם תשלפו סיכות קטנות בחושך באולם,
תגידו זה הגיל, ואיך היופי נעלם
אני מזמן כבר לא שוקעת,
ושמיי בהירים
הם לא מכבים את השמש,
לא במגדל השירים

אולי נהייתי מרירה
אחרי מה שהיה, אולי,
זה הרעים ששוב ניצחו,
פעם אחת יותר מדי
אבל כל כלב בא יומו,
ככה שמעתי אומרים
אולי זה הקולות שמדברים אליי
כאן במגדל השירים

כעת אומר שלום,
איש לא יודע אם אשוב
יש מגדל נוסף למעלה,
מעבירים אותנו שוב
אבל עוד תשמעו ממני,
אם נשאתם ערים
אני אמשיך לשיר בשקט,
מחלון במגדל השירים

זה הוולס

Take This Waltz (1988)

ישנן עשר עלמות חן בווינה
גם המוות צריך נחמה
יש היכל ובו חלונות אלף
ויונה שגוועה בצמא
ותלויה חתיכה מהבוקר
בגלריה של קרח עכשיו
איי, איי איי איי, זה הוולס, זה הוולס
זה הוולס עם סכין בין שיניו

בוא וקח אותי, קח אותי, קח אותי,
עירומה בין דפי הספרים
במערה שבקצה חבצלת
אם כבר אין אהבה או שירים
על מיטה בה ירח מזיע,
בנשיקה מלאה חול ודמעות
איי, איי איי איי, זה הוולס, זה הוולס
יש לו צלע שבורה ובכל זאת

הוולס, הוולס, הוולס, הוולס,
שיכור ויחף,
מתנשם, מתנשף
בטעם של מלח ויין
הוולס הוולס הוולס הוולס
בריחו המתוק,
ריח מוות וצחוק
מכניס אבנים לכיסים

המנון

Anthem (1992)

תראי בחוץ, היום עלה
תתחילי כאן מהתחלה
מה שהיה, את יכולה
לשכוח את הכל

המלחמה לא תיגמר היום
יונה תמה לא תשתחרר היום
גם האמת לא תאמר היום
היום כמו אתמול

צלצלו פעמונים
ללב פועם ועקשני
הכל נסדק, נסדק,
סדקים קטנים
האור צוחק בפנים

ביקשת סימן, סימן נשלח
הלב שלך עוד לא שכח
החבל דק, משכת, מתחת,
את עלולה ליפול

כבר לא תוכלי להתחבא
האש הזו שוב לא תכבה
הנבלות לקחו הרבה,
אבל עוד יש לך קול

עכשיו שקט ורק התוף,
כל פעימה כמו אגרוף
הלב שלך ישוב לחוף,
ישוב כמו ניצול

יש אולם מופעים שם בווינה
והפה שלך בו מככב
יש שם בר מתפקע משקט
מהבלוז שהרג את הכאב
אבל מי תנשק תמונתך שם
ענודה בזרים של דמעות
איי, איי איי איי, זה הוולס, זה הוולס
זה הוולס, רק לכמה שעות

על הגג השקיעה משחקת
ברוחות של אחר צהריים
ותשכב איתי שמה מתחת
זיכרון של אורות בשמיים
ואראה מה קשרת לעצב,
הכבשים ופרחי העונה
איי, איי איי איי, זה הוולס, זה הוולס
"שתדעי, בשבילי את שונה..."

עוד ארקוד איתך שמה בווינה,
לבושה שמלת משי תכלכל
עם שושן נחלים על המותן
ועוד פי מלא טעם הטל
נישאר שנינו כמו במחברת,
בתמונות, באזוב ירקרק
ניכנע אז לשטף היופי,
אנגן בכינור ונצחק
ותישא אותי מטה ומטה
אל הגיא החבוי בצוואר
אהובי, אהובי
זה הוולס זה הוולס
הוא שלך, הוא כל מה שנותר

המעיל הכחול

Famous Blue Raincoat (1971)

כבר ארבע בבוקר, הסוף של דצמבר
כותבת כדי לשאול אם את בסדר
העיר כמו תמיד, הדירה משגעת
יש מוזיקה, יש לי בת, זה את יודעת
בנית לך שם בית ומשפחה
את אולי מאושרת
ואת חיה, ממה עכשיו?
והאם, האם את זוכרת

ואיך אין, אין לי שום מישהו אחר
רק צל בדמותך, לא יותר
לבד מול ירח בהיר
כן זה סוף סוף בהיר

פתאום את נראית לי יותר מבוגרת
במעיל הכחול וחולצה מכופתרת
חשבת שהוא בטח ירוץ אחרייך,
רכבת נוסעת ממני אלייך
את כתבת שכואב לך כשאת חושבת עליי
והוא כאן, הוא חזר, אבל לא אליי

הנה את שם עם זרי הוורדים
אם לשני ילדים
הנה הוא מתעורר
הוא שואל לשלומך

הללויה

Hallelujah (1984)

לבד, עומדת בפינה
ומקשיבה למנגינה
לא בטוחה איך אמורים לנוע
מז'ור עולה לחמישית,
מינור בנפילה חופשית
הוא שר אליי בשקט הללויה

רציתי רק עוד הוכחה,
חיוך אחד או הבטחה
באור ירח מחלון קרוע
כששנינו על כיסא מטבח,
נתתי לו, רק שייקח
ובתבוסה, לחשתי הללויה

ואז מתחת לשמיכה,
אני צעקתי הוא בכה
עכשיו נשאר לי רק הגעגוע
זוכר איך זזת בתוכי,
שני מלאכים מלוכלכים
כל נשימה שלנו הללויה

אולי זה אלוהים שותק,
אולי זה רק עוד חדר ריק
הרוב עוד לא מובן ולא ידוע
אם נשארו לי הלילות,
אני אעמוד עכשיו מולו
וכל גופי ישיר לו הללויה

רק עוד מילה, שלא אשכח,
לכל מי שנפל בפח
עוד לא מצאו תרופה ללב פצוע
ואם נכשלתי לא חשוב,
הייתי חיה את זה שוב
ועל שפתיי תודה והללויה

***

אות באות

Born in Chains (2014)

נולדתי שפחה, אבל יצאתי ממצרים
הגב שהתכופף הולך ומתיישר
וקשה לי לא לצעוק לך עדיין
ברוך השם הזה, ברוך השם

רצתי כל הדרך עד שהגעתי אל המים
ואחרי שחורים הפרשים יצאו
אבל הים נחצה ונשמתי עברה בו
יצאתי ממצרים, מהחלום הרע ההוא

אות באות, מילה אחת נותרת
ברוך אתה השם ואין אחר
כתוב לי על הלב באש בוערת
זה כל מה שיש, רק זה ולא יותר

הייתי אבודה, אני קראתי וקראתי
העולם שכח אבל נשארתי בעולם
ואז הראית לי את מה שכבר ידעתי
בכל אטום שבור אתה קיים

הייתי לבדי בדרך, אהבתך חידה לי
הייתי בטוחה שרק בי האשם
האשליה, מה שהיה, פתאום זה בא לי
אתה שם גם כשאתה לא שם

אות באות, מילה אחת נותרת
ברוך אתה השם ואין אחר
כתוב לי על הלב באש בוערת
זה כל מה שיש, רק זה ולא יותר

אומרים הנשמה נפקחת בחדרים של מעלה
יין מר הופך מתוק, וקש הופך זהב
אבל המלאכים כבר לא באים אלי בלילה
רק חשיכה עכשיו, רק חשיכה עכשיו

מילים ולחנים: לאונרד כהן
תרגום: איה כורם
איורים: לי-אור עצמון פרואין
עיצוב: דנה דרויש

ייעוץ אמנותי ותרגומים נוספים: אלכס בן ארי, תומר קמרלינג
עיבודים, הפקה מוזיקלית וגיטרות: אדם בן אמיתי
קלידים וקולות: אלכס משה
בס וקולות: דניאל רובין
ויולה: שולי וטרמן
צ'לו: נעה איילי
סאונד: מיקי מדינה
תאורה: אוהד כוכבי
בימוי: איה קפלן
שיווק: עמרי אנדרס צורף
הפקה: מרכז ענב לתרבות

